

รายงานการวิจัย

สภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง

อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

Public Service Condition of Nongwaeng Subdistrict Municipality,

Kasetwisai District, Roi Et Province

สุภรัตน์ ไชยโคตร¹

พัฒนศิริ สำเริงรัมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7,948 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้

(Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับด้านที่มีระดับปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ด้านสาธารณสุขูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามลำดับ
2. ประชาชนที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะของ

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกษัตริย์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริการสาธารณะ, องค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

The purposes of this study were to study and compare the public service condition of Nongwaeng Sub-district Municipality, Kasetwisai District, Roi Et Province, classified by gender and occupation. Population consisted of 7,948 people in every village of Nongwaeng Sub-district Municipality. Samples were 380 persons by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The opinion of the people in the area, on public service condition of Nongwaeng Sub-district Municipality was at high level both the overall and each aspect, ranked by descending; economic and tourism, utilities and infrastructure, public health and environment, education, religion and culture respectively.

2. The opinion on public service condition of Nongwaeng Sub-district Municipality, classified by gender, was not different both the overall and each aspect.

3. The opinion on public service condition of Nongwaeng Sub-district Municipality, classified by occupation, was not different both the overall and each aspect.

Keywords : Public Service Condition, Sub-district Municipality

บทนำ

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นรากฐานสำคัญของการบริหารราชการแผ่นดิน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นสถาบันทางการเมืองระดับพื้นฐานที่ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึก ความเข้าใจในกลไกกระบวนการทางการเมืองอย่างแท้จริงและเสริมสร้างให้ประชาชนเกิดความสนใจกระตือรือร้นในกิจกรรมทางการเมือง เพื่อสนองตอบความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการปกครองตนเองในท้องถิ่นทั้งทางตรง และทางอ้อม เกิดความสำนึกในความสำคัญของสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของตน ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2550 มาตรา 281-มาตรา 290 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การบริหาร การเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตน โดยเฉพาะ กำหนดให้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งในการบริหารงานโดยอิสระ และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการบริหารงานคลังท้องถิ่นให้สามารถจัดบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ และดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมจัดตั้งองค์การบริหารสาธารณะ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และเป็นประโยชน์ในการบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ได้มีกฎหมายกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่การบริหารสาธารณะ การจัดเก็บภาษีอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง รวมทั้งกำหนดระบบตรวจสอบ และประเมินผล ซึ่งต้องคำนึงถึงความแตกต่างกันตามขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ โดยมิคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้ตราขึ้น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่การบริหารงานสาธารณะ โดยมาตรา 4 วรรคแรก กำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การปกครองส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นในส่วนการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นได้แบ่งประเภทการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นออกเป็น 2 รูปแบบดังนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทนี้ไม่สามารถพบได้ทั่วไปในทุกพื้นที่ของประเทศ แต่จะพบได้ในเฉพาะพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษไปจากพื้นที่อื่น เช่น กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป หมายถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถจัดตั้งขึ้นได้ทั่วไปในทุกพื้นที่ของประเทศไทย ปัจจุบันมี 3 รูปแบบ คือ องค์กรปกครองส่วนจังหวัด (องค์การบริหารส่วนจังหวัด) เทศบาล และองค์กรปกครองส่วนตำบล (องค์การบริหารส่วนตำบล) โดยมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้งของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ

องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2496 จะเห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่น ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาด้านการศึกษา ซึ่งการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะดำเนินการตามแนวนโยบายของผู้บริหารหรือนักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับเลือกเข้ามาเพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นนั้นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้การบริหารและการพัฒนาตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของคนในท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นการกระจายอำนาจให้หน่วยพื้นฐานของประเทศอันเป็นการตอบสนองต่อนโยบายการกระจายอำนาจสะท้อนของรัฐบาลที่ให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยปกครองท้องถิ่นและการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องอาศัยทั้งข้อมูล ระเบียบ กลไกในการแสดงความรับผิดชอบทุกด้าน จึงจะสามารถทำให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง มิฉะนั้นก็จะบริหารโดยอาศัยเพียงนโยบายที่เป็นแนวกำหนดสิ่งที่รัฐจะทำ หรือไม่ทำอย่างกว้างๆ เท่านั้น ดังนั้นต้องอาศัยการสนับสนุนทางด้านข้อมูล และระเบียบการบริหารเป็นหลักของหน่วยงานสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นระดับใดก็ตาม

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นประกอบกับการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญคือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะลาสิย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหมู่บ้านในเขตการปกครอง 15 หมู่บ้าน ประชากรทั้งสิ้น 7,948 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง, 2557) นับตั้งแต่ตำบลหนองแวงได้รับการยกฐานะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ได้ให้บริการประชาชนและจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนมาอย่างต่อเนื่องตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ผู้ศึกษาซึ่งเป็นข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ได้เห็นความสำคัญความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริการ สาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ประชาชนที่เพศและอาชีพต่างกัน ต่อการ บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วน ตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัด ร้อยเอ็ด

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่เพศต่างกันมีความ คิดเห็นต่อการบริการสาธารณะขององค์การ บริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตร วิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

2. ประชาชนที่อาชีพต่างกันมีความ คิดเห็นต่อการบริการสาธารณะขององค์การ บริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตร วิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ด้านพื้นที่ องค์การบริหารส่วน ตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัด ร้อยเอ็ด

2. ด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้า กำหนดขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหา คือ การกิจด้านการบริการสาธารณะขององค์การ บริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตร วิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดด้านสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้าน การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

(พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2542)

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนทุก หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนอง แวงอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7,948 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชน ทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณ ของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ สถานภาพของประชาชน ได้แก่ เพศและอาชีพ

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การกิจด้านการบริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอ เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและ สิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2542)

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม-30 กันยายน 2557

วิธีดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7,948 คน (อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด, 2557)

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ซึ่งกำหนดให้มีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 % ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 380.83 คน การศึกษาจึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 380 คน แล้วนำมาหาสัดส่วนได้กลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรที่ศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วน

ตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 สอบถามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหา และเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกะหรัง

อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 40 คน

5) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้าน โดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าแบบสอบถามทุกข้อมีค่าอำนาจเข้าเกณฑ์ ซึ่งมีค่า อำนาจจำแนกตั้งแต่ .33 ถึง .86

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97

7) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอ หนังสือ จาก วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 380 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2547)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามสถานภาพ ใช้ค่า F-test (one way ANOVA)

4) วิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความ

สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสถานภาพ ใช้ค่า F-test (one way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 201 คน (ร้อยละ 52.89) รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน 179 คน (ร้อยละ 47.11) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 238 คน (ร้อยละ 62.63) รองลงมาประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 74 คน (ร้อยละ 17.48) และมีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 68 คน (ร้อยละ 17.89)

2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ

มาก เรียงลำดับด้านที่มีระดับปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ด้านสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขอุปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

2.1 ด้านสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขอุปการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสร้างและบำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ รองลงมา การบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ และการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะและจุดเสี่ยง

2.2 ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชน รองลงมา การกำกับควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร และการเก็บขยะ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

2.3 ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การส่งเสริมและจัดตั้ง

กลุ่มผู้สูงอายุ รองลงมา การส่งเสริมและจัดตั้ง กลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน และจัดให้มีศูนย์กลางการซื้อขายสินค้าใน หมู่บ้านหรือชุมชน เช่น ตลาดนัด

2.4 ด้านการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยใน ระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหา น้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสนับสนุนหรือให้ ทุนการศึกษาแก่โรงเรียนในพื้นที่ รองลงมาการ จัดบริการสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้ พิการ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมหรือ การส่งเสริมสำหรับกลุ่มดังกล่าว และการ สนับสนุนหรือให้ทุนอาหารเสริมหรืออาหาร กลางวันแก่โรงเรียนในพื้นที่

3. ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะของ องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอก ษेत्रวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและ รายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะของ องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองแวง ใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ประชาชนที่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมา คือ ประชาชนที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และประชาชนที่ประกอบ อาชีพอิสระ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามอาชีพ พบว่า

4.1 ความคิดเห็นต่อสภาพการ บริการสาธารณะขององค์กรบริหารส่วน

ตำบลหนองแวง ของประชาชนที่ประกอบ อาชีพเกษตรกรรม เรียงลำดับจากมากไปหา น้อย คือ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอยู่ ในระดับมาก ด้านสาธารณสุขและ สิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ด้าน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และด้าน การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

4.2 ความคิดเห็นต่อสภาพการ บริการสาธารณะขององค์กรบริหารส่วน ตำบลหนองแวง ของประชาชนที่ประกอบ อาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย เรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย คือ ด้านเศรษฐกิจและการ ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้าน สาธารณสุขและ สิ่งแวดล้อม ด้าน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการอยู่ในระดับ ปานกลางและด้านการศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

4.3 ความคิดเห็นต่อสภาพการ บริการสาธารณะขององค์กรบริหารส่วน ตำบลหนองแวง ของประชาชนที่ประกอบ อาชีพอิสระ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมอยู่ใน ระดับปานกลาง ด้านการศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง และ ด้าน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการอยู่ในระดับ ปานกลาง

5. ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะของ องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองแวง โดย ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ชัยยา ศิลปะกิจโกศล (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษา พบว่าทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นด้วยมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จูติพงษ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการศึกษาในครั้งนี้เมื่อเรียงลำดับเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับปฏิบัติดีจากมากไปหาน้อยเป็นดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามลำดับ โดยผู้ศึกษาขอเสนอผลการศึกษาเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับการศึกษาของ จูติพงษ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่าบริการสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในระดับมาก และจากการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงมีการดำเนินการบริการสาธารณะในเรื่องการสร้างและบำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ รongลงมา การบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ และการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะและจุดเสี่ยงอยู่ในระดับมาก

2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่พบว่า อบต. มีการดำเนินการในลำดับแรกๆ ได้แก่ การสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชน รongลงมา การกำกับ ควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร และการเก็บขยะ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ จูติพงษ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่าบริการสาธารณะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของ

เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก

3) ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ รองลงมา การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน และจัดให้มีศูนย์กลางการซื้อขายสินค้าในหมู่บ้านหรือชุมชน เช่น ตลาดนัด

4) ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสนับสนุนหรือให้ทุนการศึกษาแก่โรงเรียนในพื้นที่ รองลงมาการจัดบริการสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมหรือการส่งเสริมสำหรับกลุ่มดังกล่าว และการสนับสนุนหรือให้ทุนอาหารเสริมหรืออาหารกลางวันแก่โรงเรียนในพื้นที่

2. ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒิบัณฑิต เจียวศิริ (2549 :

บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลกบินทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่พบว่า ภูมิหลังของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะของความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลกบินทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒิบัณฑิต เจียวศิริ (2549 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลกบินทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่พบว่า ภูมิหลังของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามที่อาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะของความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลกบินทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการเกี่ยวกับการทำความสะอาดถนนทางเดิน ที่สาธารณะและสถานที่เล่นกีฬา และออกกำลังกาย ให้มากยิ่งขึ้น

2) องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดน้ำ

เสีย และมลพิษต่างๆ และการให้บริการ
ป้องกันและระงับโรคติดต่อ เช่น โรค
ไข้เลือดออก โรคไข้หวัดนก โรคพิษสุนัขบ้า
 เป็นต้น

3) องค์การบริหารส่วนตำบลควร
ดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงภูมิทัศน์หรือ
สถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อ
ส่งเสริมและกระตุ้นด้านการท่องเที่ยว และ
จัดหาทุนกู้ยืมเพื่อทำอาชีพหรือการลงทุน

4) องค์การบริหารส่วนตำบลควร
ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์
วัฒนธรรมพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมชุมชน และ
การสนับสนุนการศึกษานอกระบบ เช่น กศน.
ให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาแนวทางการ
บริการสาธารณะที่มีประสิทธิผลขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ควรมีการศึกษาแนวทางการ
ประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ใน
ท้องถิ่นเพื่อการบริการสาธารณะที่มี
ประสิทธิผล

3) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ
ทางการบริการสาธารณะขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ เพื่อหาแนวทางการ
บริการสาธารณะที่ดี

เอกสารอ้างอิง

- การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น, สำนักงานคณะกรรมการ. (2550). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการ
กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. [Online]. Available: www.dloc.net.
[2553, มิถุนายน 25].
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2543).
**พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นพ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2543**.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
กรมการปกครอง. (2545). **มติการบริหารงานแนวใหม่**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาธาภิบาลศึกษาดินแดง.
- _____. (2546). **คู่มือการกำกับดูแลสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลของผู้ว่าราชการ
จังหวัดนายอำเภอปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำอำเภอ**. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- จำรัส จิตรัตนอนันต์. (2548). **การศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเงินจังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2543). **ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้าน
สิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: เดือนตุลาคมการพิมพ์.
- ติน ปรัชญพฤทธิ. (2535). **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ
บ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองกลางสำนัก ก.พ..
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2543). **การกระจายอำนาจ**. [Online]. Available: Available:
<http://www.fda.moph.go.th/fdanet/html/product/other/kbs3/reform3.htm>. [2552, ตุลาคม 2].
- อนุศาสน์ ทองเหมือน. (2550). **การบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล :กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโรงอำเภอพนมทวนจังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2546). **แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยรัฐธรรมนูญแห่งชาติ. เอกสารประกอบการ
ประชุมทางวิชาการเนื่องในวาระครบรอบ 50 ปีคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973). **Statistics : An Introductory Analysis**. (3rd ed). Tokyo: Harper International.